

Parodoje „Alio, klauso Kretinga“ – istoriniai telefonai

Laima STONKUVIENĖ

Kretingos muziejaus parodų salėje atidaryta paroda „Alio, klauso Kretinga“, skirta pirmosios Lietuvoje telefono linijos Kretinga-Plungė-Rietavas 130-mečiui paminėti. Joje eksponuojami įvairių laikų telefonai, į Kretingą atkeliavę iš Kauno ryšių istorijos muziejaus.

„1876 metais amerikietis Aleksandras Belas išrado telefoną. Amerika labai greitai suprato išradimo svarbą, tuo sudomindama ir Europą, – „Švyturiui“ pasakojo parodos rengėja, muziejaus vyr. fondų saugotoja Dalia Padriezienė. – Pirmoji telefono linija Europoje buvo nutiesta Berlyne 1877 m. tarp pašto kontoros ir telegrafo stoties. Rusijos imperijai, kuriai priklausė ir Lietuva, pirmasis telefono linijas įrengė A. Belo kompanija, turėjusi savo atstovybę Peterburge. 1882 m. ji įrengė telefono tinklą Varšuvoje, tais pačiais metais Rygoje 54 telefono abonentai galėjo skambinti vieni kitiems per vadinamąją „centralę“, tai yra centrinį jungiamąjį komutatorių“.

Lietuvoje technikos naujovės, pasak D. Padriezienės, pirmiausia, aišku, buvo diegiamos dvarų centruose, kur gyveno iškilūs Lietuvos didikai, dažnai lankydavęsi Peterburge, Varšuvoje ir Rygoje. Kunigaikštis Bogdanas Oginskis, 1863-1909 m. rezidavęs Rietave, pirmasis Lietuvoje pradėjo rūpintis ne tik Rietavo, bet ir kitų artimiausių miestų bei dvarams priklausančių objektų telefonizavimu. Pirmoji 54 kilometrų telefono linija 1882 m. buvo nutiesta tarp kunigaikščio Oginskio ir grafių Tiškevičių bei Zubovo dvarų, vėliau linija pratęsta iki Palangos. Ši data ir laikoma Lietuvos telefonizavimo pradžia.

Pirmoji telefono stotis – rankinis komutatorius – įrengta Vokietijai priklausiusioje Klaipėdoje. 1888 m. prie jo buvo prijungtos 23 abonento linijos. 1896 m. kovą telefono stotis pradėjo veikti Vilniuje, 1904 m. – Kaune. Abonento mokestis buvo 75 rubliai per metus už ne ilgesnę kaip 2 varstų telefono liniją, o už kiekvieną varstą, viršijantį 2 varstus, dar reikėdavo mokėti po 15 rublių. Buvo parengtos nau-

dojimosi telefonu taisyklės, kuriose net buvo nurodyta, kaip laikyti telefono ragelį. Prieš antrąjį pasaulinį karą Lietuvoje telekomunikacijų tinkle buvo 26 tūkstančiai abonentų. Po karo ilgą laiką automatinės telefono stotys veikė tik didžiuosiuose Lietuvos miestuose, kitur tarp miestinių pokalbių dalyvių sujungdavo telefonininkės.

„Kitąmet sukaks 30 metų, kai pasirodė pirma-

1882 m. naudoto telefono aparato maketas.

sis mobilusis telefonas. 1983 m. kompanijai „Motorolla“ pavyko gauti pritarimą iš JAV federalinės komunikacijų komisijos. Tai buvo pirmasis nešiojamas telefonas, kuriam buvo suteiktas „Motorolla DynaTAC 8000X“ vardas. Kad ir kaip dabar tai atrodytų juokinga, su šiuo telefonu buvo galima kalbėti tik apie 30 minučių, – mobiliojo ryšio telefonų atsiradimo pradžią priminė muziejininkė.

Pirmuoju tikru mobiliu telefonu vadinamas 1989 m. pradėtas kurti „MicroTAC“, kurio dydis buvo toks, kad tilptų į kišenę ar rankinę. 2002 m. pradėjo atsirasti išmanieji telefonai.

„Ši telefono aparatų paroda turėtų būti įdomi tiems, kuriems smalsu, kaip atrodė pirmasis Lietuvoje naudotas telefonas, pirmieji mobiliojo ryšio telefonai. Paroda, kaip ir priklauso, pirmiausiai eksponuota Rietave, kur nutiesta pirmoji privati telefono linija. Tikimės, kad ji sudomins ir kretingiškius. O už šią parodą labai dėkojame Ryšių istorijos muziejaus darbuotojams“, – sakė D. Padriezienė.

1960 metų telefonai.

Pirmieji mobiliojo ryšio telefonai. G. Maciaus nuotr.